

Zápis ze zasedání Výboru pro práva dítěte

ze dne 11. července 2019

Místo a čas konání: Strakova Akademie (místnost č. 140), Praha 1, od 14:00

Přítomni: K. Bělohávková, M. Ďordž, A. Hofschneiderová, P. Kačírková, L. Kantůrková, A. Králová, L. Rybová, D. Strupek, K. Šimáčková Laurenčíková (předsedkyně Výboru), M. Šimůnková, A. Vermachová

Omluveni: A. Křístek, R. Ptáček, Š. Tyburcová, H. Zaplatílková

Hosté: H. Jamrichová

Sekretariát a Sekce lidských práv ÚV: O. Jeřábková, K. Stupka, D. Šmídová, H. Válková

Program:

1. Seznámení se s paní zmocněnkyní vlády pro lidská práva
2. Opatrovnické soudnictví jako priorita Rady vlády pro lidská práva
3. Oddělení ústavní a ochranné výchovy – novela zákona č. 109/2002 Sb.
4. Dětský ombudsman
5. Různé

1. Seznámení se s paní zmocněnkyní vlády pro lidská práva

Paní předsedkyně přivítala paní zmocněnkyni, prof. Helenu Válkovou, CSc., a přítomné členy a nastínila program zasedání. S navrhovaným programem všichni souhlasili.

2. Opatrovnické soudnictví jako priorita Rady vlády pro lidská práva

Paní zmocněnkyně poděkovala členům za setkání a krátce shrnula vlastní zkušenost s tématem opatrovnického soudnictví, které je pro ni dlouhodobou prioritou. Problematičnost této agendy vnímala již z pozice ministryně spravedlnosti a v tomto ohledu ocenila založení a činnost Sdružení rodinně-právních a opatrovnických soudců. Uvedla rovněž, že i současná paní ministryně spravedlnosti přislíbila tomuto tématu podporu. Skrze pozici předsedkyně Petičního výboru Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky je pak paní zmocněnkyně pravidelně seznamována s konkrétními případy, nemá však pravomoc jakkoli zasahovat do průběhu těchto řízení. V neposlední řadě jako důležitého partnera označila veřejnou ochránkyni práv. Vyslovila však, že by bylo třeba délku šetření ochránkyně v těchto věcech zkrátit nejlépe na dva měsíce. Uzavřela, že kromě zmíněných partnerů – Parlamentu ČR, soudců, ministryně spravedlnosti, Výboru vlády pro práva dítěte, veřejné ochránkyně práv - je tématu nakloněn i pan předseda vlády. **Považuje tedy současnou situaci za příznivou** a vidí příležitost k většímu zviditelnění Výboru a prosazení určitého zlepšení v systému opatrovnického soudnictví. Ráda by také viděla konkrétní kroky do půl roku. Děti se nemohou bránit, a proto se přiklonila k potřebě využití i síly médií. K tomu nabídla spolupráci s paní O. Jeřabkovou, která má na Sekci pro lidská práva na starosti kontakt

s médií. Uzavřela, že téma přijímá jako prioritu a **ráda by v krátkodobém horizontu posunula legislativu, aplikační praxi i organizační, resp. personální zajištění, kde stále přetrvávají obrovské mezery.**

Paní předsedkyně poděkovala za projevenou podporu a navázala představením dosavadních snah a kroků Výboru pro práva dítěte. Zejména byl v roce 2014 schválen *Podnět Rady vlády ČR pro lidská práva k některým aspektům soudních řízení ve věcech rodinně-právních*. V něm byly pojmenovány zásadní nedostatky rodinně-právního soudnictví a doporučena konkrétní opatření k nápravě. Ten však následně nebyl schválen vládou. Proběhly také opakované schůzky se zástupci Ministerstva spravedlnosti, z nichž poslední, velmi úspěšná, se uskutečnila v dubnu 2018 se současnou náměstkyní ministryně spravedlnosti K. Cetlovou. Slíbené kroky však nebyly splněny a Výboru chyběl mandát tyto dále prosazovat a jejich plnění kontrolovat, ideálně v domluveném termínu. Zmínila rovněž soulad doporučení Výboru s doporučeními veřejné ochránkyně práv nedávno zaslány Ministerstvu spravedlnosti. Uzavřela však, že **přes veškeré snahy se situace značně neposunula** a otevřela diskusi, aby se i dotčení členové Výboru mohli vyjádřit.

Pozn. na projektoru byla promítnuta témata identifikovaná Radou vlády pro lidská práva jako vyžadující řešení co možná nejrychleji:

- *Dostatečné kapacity opatrovnických soudců k rychlému a spravedlivému rozhodování*
 - *Zajištění statistik počtu opatrovnických soudců*
- *Pravidelné systematické školení opatrovnických soudců*
- *Standardizace postupu soudních znalců v opatrovnickém soudnictví*
- *Sjednocení judikatury v opatrovnických věcech*
- *Podpora participace dětí, vytváření prostředí a užívání přístupů přátelských k dětem*
 - *Speciální výslechové místnosti pro děti na každém soudu*
- *Podpora interdisciplinární spolupráce všech dotčených aktérů*
- *Nastavení právní regulace rodinně-právních vztahů*

L. Kantůrková uvedla, že problematické okruhy identifikované Radou jsou tématem nejméně od roku 2011, kdy byla zmocněnkyní pro lidská práva paní M. Šimůnková a kdy vzniklo Sdružení. Přes malý posun však stále situace není optimální a **agenda nemá pozici, jakou by měla mít**. Na některých krajích existuje specializace, např. ve Středočeském kraji, kde působí, předseda soudu zavedl tři specializované senáty. Tento systém úspěšně funguje, je pro soudce předvídatelný, pravidelně se schází. Někteří předsedové již důležitost agendy pochopili, jelikož ji kupříkladu sami soudili a jsou si vědomi, že jde o děti, jakožto budoucí generaci. Někteří však k agendě vztah nemají, a ta tak zůstává stranou. Mluví se o ní rovněž stále pohrdavě, např. s tím, že se vůbec nejedná o právo. Na každém soudě Ministerstvo spravedlnosti systematizací na základě nápadu pravidelně stanovuje počet soudců pro jednotlivé agendy. Paní Kantůrková na základě takto stanovené potřeby a skutečného stavu vytvořila přehled jejich rozdílu na Okresním soudě v Kolíně za poslední čtyři roky. Uvedla, že agendu C (občanskoprávní věci prvostupňové) vykonávalo v letech 2018 i 2019 vůči stanovené potřebě o 4 soudce více, na opatrovnickém úseku je naopak počet soudců dlouhodobě podhodnocen, v roce 2018 zde chyběly dva úvazky soudce, v roce 2019 chybělo 2,4 úvazku. Vyslovila taktéž hypotézu, zda by se obdobná situace neukázala i na ostatních soudech. Zejména v souvislosti s přijetím šestiměsíční lhůty k rozhodování bylo slíbeno, že bude posílen opatrovnický úsek, na řadě soudů se k tomu však nepřišlo, a situace se tak nemění.

Paní zmocněnkyně doplnila, že se stále setkala s praxí, kdy jsou na opatrovnickou agendu přidělováni soudci, kteří se na jiné agendě neosvědčí.

M. Šimůnková navázala s tím, že **spolupráce s Ministerstvem spravedlnosti je dlouhodobě neúspěšná**. Dodané Stanovisko k doporučením veřejné ochránkyně práv neodpovídá na dotazy Výboru. Konkrétně označila za žalostné, že ministerstvo stále nezná počet opatrovnických soudců, jehož zjištění bylo slíbeno před rokem právě na schůzce na ministerstvu. Vedení této statistiky je přitom základním předpokladem pro další kroky. Obdobná situace panuje ohledně zjištění, které soudy mají zajištěné specializované opatrovnické senáty. Ocenila rovněž vznik Sdružení paní Kantůrkové, díky němuž mohou opatrovníčtí soudci navzájem spolupracovat. Dále poukázala na možnost ministerstva komunikovat s předsedy soudů ohledně způsobu sjednocení judikatury, a to i vzhledem k nemožnosti dovolání v opatrovnické agendě, jehož roli v současnosti nahrazuje Ústavní soud. V neposlední řadě zmínila nedostatečnost informací o existenci výslechových místností pro děti, příp. kapacitních možnostech soudu takové místnosti vybudovat. I z vlastní zkušenosti ví, že děti jsou stále vyslyšány v soudních síních, tedy místnostech formálních a dětem neuzpůsobených. Pokrok je však díky činnosti Justiční akademie patrný v oblasti vzdělávání soudců, konkrétně například v oblasti participace dítěte v soudním řízení. Nakonec nastínila navrhovanou změnu Jednacího řádu tak, aby obsahovala povinnost předsedům soudů zřídit specializace opatrovnických soudců, která by však závisela na personálních kapacitách soudů, a tedy pro menší soudy by toto opatření bylo nepovinné.

Paní zmocněnkyně v této souvislosti proto navrhla Výboru, aby inicioval zřízení speciálního pracovníka Ministerstva spravedlnosti, který by kroky v této agendě koordinoval. Ten by se měl rovněž účastnit zasedání Výboru.

M. Šimůnková zmínila připravovanou schůzku s panem náměstkem Tejcem. Paní zmocněnkyně se schůzkou souhlasila, doplnila však, že se jedná o politického náměstka a vyjádřila obavu o zpolitizování této agendy. V centru zájmu by totiž měly být děti, a to nezávisle na politickém vedení.

Paní předsedkyně poděkovala a shrnula, že je třeba zřízení pozice koordinátora, který bude manažersky vést opatření k faktické realizaci. Vždy totiž byla deklarována teoretická podpora, nedošlo však na praktické kroky.

A. Vermachová z legislativního odboru Ministerstva spravedlnosti v návaznosti na minulé zasedání Výboru zopakovala, že problematika opatrovnického soudnictví spadá do působnosti odboru organizace justice (OOJ) a krátce představila jejich stanovisko k doporučením veřejné ochránkyně práv. Shrnula, že od roku 2012 zasedá celorezortní pracovní skupina pro systematizaci a že propočty obou agend C i PaNc (opatrovnické věci) byl na základě závěrů pracovní skupiny snížen na 28 věcí na jednoho soudce měsíčně, tj. 308 věcí ročně. Uvádějí-li soudy jinou hodnotu měřítek přepočtu v agendě PaNc, z čehož odvozují celkové podhodnocení této agendy, vycházejí z neplatných měřítek. Specializace soudců na opatrovnickou agendu je problematická z důvodu, že někteří soudci chtějí mít širší rozhled na celou civilní agendu, a tedy si specializaci nepřejí. Některé soudy pak specializaci již fakticky mají. Paní zmocněnkyně se v této souvislosti dotázala, zda má někdo na příslušném odboru konkrétně opatrovnickou agendu na starosti. A. Vermachová uvedla, že jí není známo, kdo má v současnosti na OOJ opatrovnickou agendu na starosti, či zda se na ni někdo přímo specializuje. OOJ se zasedání Výboru nezúčastnil, jelikož aktuálně považuje již zaslané stanovisko za dostatečné. Navrhla pro OOJ sepsat konkrétní dotazy i nad rámec stanoviska, které přislíbila zprostředkovat, a k jejichž zodpovězení by se zástupci OOJ mohli zúčastnit

zářijového zasedání. Paní předsedkyně však již považovala dosavadní dotazy a výstupy Výboru za dostatečně konkrétní, přičemž všechny odpovědi OOJ byly naopak velmi vágní. M. Dord se rovněž pozastavil nad absencí zástupce OOJ na zasedání.

A. Králová z Kanceláře veřejné ochránkyně práv doplnila, že stanovisko reagovalo na doporučení ochránkyně, která vycházela z výsledků dotazníkového šetření na začátku roku 2018. Nové měřítko však bylo schváleno až následně, s účinností od počátku roku 2019, odpovědi tedy reagovaly na již neaktuální situaci. Na následující týden je pak v návaznosti na obecnost odpovědi plánována schůzka paní ochránkyně s paní ministryní spravedlnosti, kde bude mimo jiné navrženo zvolení kontaktní osoby pro tuto problematiku. Dále kancelář ochránkyně na konec října 2019 plánuje uskutečnění kulatého stolu. Bude pojat jako praktické setkání nejvýše pro 40 osob, včetně zástupců Ministerstva a Výboru, a budou probírány další kroky, jak zajistit personální audit, zjištění reálných počtů soudců apod. Ze soudů totiž často zaznívaly zmínky o rozdílu mezi tabulkovými údaji a skutečným stavem, který je i např. v návaznosti na dlouhodobé nemoci či mateřské dovolené velmi poddimenzován a nemůže reflektovat současné zákonné lhůty pro rozhodnutí ve věci.

L. Kantůrková doplnila, že dotazníkové šetření vzniklo na základě výročního setkání 120 soudců Sdružení z celé republiky, na kterém paní ochránkyně šetření přislíbila. Na soudy byl následně zaslán dotazník, se kterým na některých okresních soudech nebyli opatrovníčtí soudci vůbec seznámeni, nevěděli o něm, a neměli tak možnost se k otázkám vyjádřit, případně nebyli ani informováni, jak bylo na tom kterém soudě na otázky odpovězeno. Proto je možné, že právě z těchto důvodů nemusí být zpráva v některých oblastech zcela objektivní. Kupříkladu pokud se hovoří o zřízení výslechových místností na soudech, je uvedeno osm soudů v rámci republiky. Není mezi nimi však uveden Okresní soud v Kolíně, kde působí a kde si sama zřídila výslechovou místnost (kancelář), kterou těmto výslechům s dětmi zcela přizpůsobila.

Paní zmocněnkyně ocenila vysokou kvalitu činnosti ochránkyně a jejích zpráv včetně výročních. Navrhne paní ministryni spravedlnosti, aby byla na schůzku s ochránkyní přizvána. Zopakovala, že je třeba vytvoření zvláštního pracovníka, který k agendě bude mít pozitivní vztah. Rovněž se bude snažit vystoupit na Kolegiu předsedů krajských soudců. Paní předsedkyně poděkovala a vyjádřila frustraci nad neměnicí se situací.

L. Rybová navrhla vytvoření pozice koordinátora pro lidská práva na každém ministerstvu, se kterou by i Výbor mohl spolupracovat. Na absenci této osoby totiž naráží mnohé výbory. Zároveň dlouhodobé nedostatky v oblasti opatrovnického soudnictví jsou jedním z důvodů zavádajícím pro vznik dětského ombudsmana, jelikož vzhledem k množství dalších agend současná ochránkyně nemá kapacitu tuto problematiku naplno prosazovat. Paní zmocněnkyně v tomto ohledu vyjádřila obavu z nemožnosti prosazení tohoto institutu, ale podpořila další snahy připomínat ministerstvům lidskoprávní závazky. Kupříkladu zmínila, že se liší přijímání věkové hranice pro participaci dětí na různých soudech, nejméně ze dvou soudů zaznělo, že děti pod 12 let nevyslychají. Paní předsedkyně vyjádřila údiv nad tím, jak může být rozdílná praxe přihlížení k potřebám, které mají všechny děti stejné. Zmínila rovněž dále dlouhodobou snahu Výboru standardizovat činnost soudních znalců v opatrovnickém soudnictví, k čemuž již mimo jiné nový člen Výboru, pan profesor Radek Ptáček, vypracoval doporučení, jak sjednotit používaná kritéria a zjišťovat názor i těch nejmenších dětí.

M. Šimůnková zdůraznila velký potenciál medializace tématu a přiklonila se i ke zpolitizování agendy. Navrhla však, aby téma bylo přiblíženo běžné populaci, nemělo by se tedy např. hovořit o opatrovnickém soudnictví, ale uvést příklad, že pokud se někdy budou rodiče rozvádět či půjdou k soudu, jejich děti budou lépe opečovávané, budou se

cítit lépe a proces bude rychlejší. Navázala obecně ohledně medializace výstupů Rady a jejích Výborů, jelikož dřívější vydávání tiskových zpráv ustalo. Paní zmocněnkyně vyjádřila překvapení nad současnou situací na Úřadě vlády, někteří ředitelé jsou však mediálně velmi aktivní. Vyjádřila souhlas s tím, aby členové medializovali činnost Výboru a přislíbila svou podporu, a to i vzhledem k tomu, že se jedná o prioritu Rady do roku 2023, a to schválenou i panem premiérem.

Paní předsedkyně shrnula diskusi a domluvené úkoly a přistoupila k dalšímu bodu programu.

ÚKOL: Sepsat návrh Usnesení ohledně alarmující situace opatrovnického soudnictví s návrhy systémových změn včetně koordinačního pracovníka Ministerstva spravedlnosti a předložit ho Výboru k hlasování per rollam (tajemnice Výboru, do konce července 2019).

ÚKOL: Po schválení Usnesení vydání tiskové zprávy (tajemnice Výboru a O. Jeřábková).

3. Oddělení ústavní a ochranné výchovy – novela zákona č. 109/2002 Sb.

Paní předsedkyně zmínila dosavadní nedostatečnou spolupráci MŠMT a Ministerstvem zdravotnictví a absenci navazujících kroků z jejich strany na výstupy Výboru. S politováním také poznamenala, že se jejich zástupci tohoto zasedání nemohli zúčastnit. Požádala nato A. Hofschneiderovou z MPSV o představení nedávno přijatého revidovaného *Podnětu Výboru pro práva dítěte ve věci rozlišení realizace ústavní a výkonu ochranné výchovy a Usnesení Výboru pro práva dítěte ve věci metodického vedení zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy*.

A. Hofschneiderová uvedla, že se jedná o revidovaný podnět, který byl již přijat v roce 2014. Potvrdila také, že **oba materiály svou kritiku zakládají na nerozlišování ústavní a ochranné výchovy, tedy opatření na jedné straně dle rodinného práva pro děti, o které se jejich rodiče nemohou starat, a na druhé straně dle trestního práva pro děti, které se již proti zákonu provinily. Tato opatření se nerozlišují ani v zákoně, ani v praxi v zařízení.** H. Jamrichová ze stejného odboru zmínila, že nadto velmi málo zařízení má rozdílná pravidla pro obě kategorie dětí. A. Hofschneiderová zdůraznila, že zákon vyjmenovává, jaká práva děti mají, což je typické pro trestněprávní úpravu.

H. Jamrichová upozornila na **současnou finalizaci návrhu novely příslušného zákona o výkonu ústavní a ochranné výchovy, která nadto probíhá velmi netransparentně.** V současnosti je připraven materiál označovaný za věcný záměr, ale jedná se o materiál interní. Novelu poté MŠMT plánuje předložit v září tohoto roku. MPSV je sice zapojeno do příprav, jeho připomínky však nebývají zapracovány a komunikace není stabilní. Považují zejména vhodnější zapracování připomínek nyní, než v mezirezortním připomínkovém řízení. Zmínila nadto návrhy znějící z více stran na přijetí zcela nového zákona, jelikož současný je od základu postaven na špatné filozofii předchozího režimu a dílčí úpravy situaci příliš nezlepší.

Bylo rovněž zmíněno nedostatečně personálně zajištěné oddělení institucionální výchovy a prevence MŠMT, které má na starosti mimo jiné i 69 zařízení přímo řízených tímto ministerstvem, ač disponuje pouze čtyřmi pracovníky. Ti nadto současný systém obhajují. Přítomní dále zmínili vlastní špatné zkušenosti vyplývající z návštěv v zařízeních. Často je zřejmé i nedostatečné metodické vedení těchto zařízení ze strany MŠMT, kdy

dochází k příliš formalistickému výkladu, jež může mít za následek jak porušování práv dítěte, tak ale i ohrožení společnosti.

Paní předsedkyně nakonec zmínila i nedostatečnou podporu lékařů zhodnotit rizikovost dětí. Až nyní se překládají zahraniční metodiky hodnocení rizika (risk assessment) v léčebnách při propouštění apod., aby bylo možno jednotně zhodnotit, jak se děti budou chovat samostatně vně ústavu. V této souvislosti byly zmíněny i případy nadměrné medikace k utlumení dětí.

Paní zmocněnkyně s odůvodněním materiálů souhlasila a vyjádřila pochopení pro razanci formulace, že nerozlišování těchto dvou forem péče vede k porušování práv dětí.

Paní předsedkyně poděkovala a bylo domluveno, že po schválení paní zmocněnkyní budou oba materiály Výboru předloženy ke schválení Radě na jejím zářijovém zasedání. V mezidobí paní zmocněnkyně osloví pana ministra školství a bude požadovat expertní zapojení Výboru do přípravy novely a jmenování osoby zodpovědné za spolupráci s Výborem a provedení nápravy.

ÚKOL: Předložit Podnět i Usnesení Výboru na zářijové zasedání Rady vlády pro lidská práva (tajemnice Výboru).

ÚKOL: Spojit se s ministrem školství a ministrem zdravotnictví ohledně připravované novely zákona o ústavní a ochranné výchově, resp. celého systému péče o ohrožené děti (zmocněnkyně vlády pro lidská práva, do konce srpna 2019).

4. Dětský ombudsman

D. Šmídová, tajemnice Výboru, představila dosavadní kroky Výboru a sekretariátu Rady ÚV. Shrnula analýzu vypracovanou v roce 2015 a zmínila dva semináře s odborníky a veřejností organizované Úřadem vlády v roce 2017, na kterých byly sbírány komentáře k tomuto tématu. Dále bylo členy zmíněno, že **současná veřejná ochránkyně práv v současnosti vyřizuje stížnosti dětí v rámci odboru rodiny, zdravotnictví a práce, na plný výkon pravomocí dětského ombudsmana však současná kapacita jednoznačně nestačí**. V případě nevytvoření samostatné instituce je i tak nezbytné řádné personální i finanční zajištění pro výkon všech činností týkající se dětí a jejich práv. M. Šimůnková taktéž poznamenala, že analýza nakonec nebyla předložena na vládu, ač to bylo slibováno a následně došlo k výměně vlády a problematika se již neotevřela. Analýze také byla vyčítána absence zhodnocení finanční náročnosti obou variant.

Paní zmocněnkyně nastínila, že politická situace není jakémukoli rozšíření nakloněna. Jakákoli finanční náročnost má poté velmi malou šanci na úspěch. Jako reálné uvedla představení návrhu na organizační přeskupení v rámci současné struktury. Souhlasí však, že by situaci dětí v České republice instituce dětského ombudsmana pomohla. Vyslovila se také pro předložení stanoviska veřejné ochránkyně práv ohledně jejich kapacit.

ÚKOL: Navrhnout veřejné ochránkyni práv přijetí stanoviska ke zřízení instituce dětského ombudsmana a současné situaci vyřizování stížností týkajících se záležitostí dětí v rámci její kanceláře (tajemnice Výboru do konce července 2019).

ÚKOL: Rozeslat analýzu ke zřízení dětského ombudsmana členům a zmocněnkyni a do příštího zasedání na základě analýzy připravit podnět, v němž bude doporučen

samostatný institut jako preferovaná varianta. Pro případ neschválení však bude zahrnuta i varianta v rámci stávající instituce formou vhodného zástupce. Vedle mezinárodních doporučení budou zmíněny i praktické dopady na život českých dětí a rodin (tajemnice Výboru).

5. Různé

a. Výjezdní zasedání Výboru

L. Rybová navrhla organizaci výjezdních zasedání spojených s návštěvami zařízení péče o děti. Lze tak zvyšovat odbornost zaměstnanců sekretariátu Rady ÚV i členů Výboru a získat praktické zkušenosti, resp. z nich vyplývající argumenty pro předkládané materiály.

Paní zmocněnkyně přiznala překvapení, že zaměstnanci ÚV na systematické návštěvy nejezdí. Paní předsedkyně tedy navrhla, aby tajemnice Výboru po zasedání rozeslala výzvu k zaslání námětů konkrétních zařízení. Padl zejména návrh na návštěvu detenčního zařízení v Boleticích

ÚKOL: Vyzvat členy k zaslání návrhů pro návštěvu zařízení péče o ohrožené děti (tajemnice Výboru, do konce července 2019).

b. Pozitivní rodičovství a tělesné trestání

M. Šimůnková otevřela toto téma, které řešila cca před 10 lety jako bývalá zmocněnkyně vlády pro lidská práva. Navrhla tehdy kompromis zákonného zákazu nejdříve u dětí do 4 let. Paní předsedkyně rovněž opět uvedla expertizu pana prof. Radka Ptáčka, který se dlouhodobě prosazováním zákazu tělesného trestání zabývá. K. Bělohlávková zdůraznila důležitost jasného stanovení definice tělesného trestu. Paní zmocněnkyně souhlasila s důležitostí tohoto tématu, avšak zmínila, že si musela zvolit priority a těmi jsou zejména opatrovnické soudnictví. Jakékoli snahy však samozřejmě podpoří.

Vzhledem k rozsahu tématu a naplnění času stanoveného pro zasedání paní předsedkyně poděkovala za účast a ukončila zasedání.